

RUT

Introducere

„Cärticica Rut, prezentată de obicei după cartea Judecători, e alcătuită din numai optzeci și cinci de versete. Dar ele circumscriu o grădină cu trandafiri, înmiresmată și plină de calicii tainice, ca cele pe care călătorul modern încă le mai vede înflorind, cățărându-se gingașe pe ruinele solitare din Israel și Moab, de partea aceasta și de cealaltă parte a Iordanului. Semnificația și frumusețea scurtei narațiuni nu poate fi apreciată îndeajuns, atât în ce privește gândirea care o animă, valoarea istorică ce o marchează, cât și splendoarea ei de puritate și încântare.”

– Paulus Cassel

I. Locul unic în Canon

Este demn de notat că două din cărțile Bibliiei poartă numele unor femei, una fiind tânăra evreică ce s-a căsătorit cu un neevreu de rang înalt (Estera și Regele Ahașveroș), cealaltă o neevreică ce s-a căsătorit cu un evreu de rang înalt (Rut și Boaz). Un alt fapt semnificativ care le caracterizează pe aceste două femei este că ambele ocupă un loc în istoria răscum-părării înfăptuite de Dumnezeu. El S-a folosit de Estera pentru a-Și salva poporul de la anihilare fizică, iar de Rut s-a folosit ca însemnată verigă genealogică în spița mesianică, mai întâi până la David, pentru ca apoi să ajungă până la Cristos, Cel care avea să-Și salveze poporul de păcatele sale. La Matei 1:5 ni se spune că Boaz a fost descendent al neevreicei Rahab, cu certitudine aproape deplină aceasta fiind Rahab din Ierihon. Acum Rut, o altă neevreică, pătrunde în spița lui Cristos prin căsătoria cu Boaz. Atât Rahab, cât și Rut întru-chipează harul lui Dumnezeu, întrucât în alte condiții ambele ar fi fost excluse din comunitatea Israelului, datorită originii lor etnice.

„Cartea Rut“, remarcă McGee, „este în esență povestea unei femei, asupra căreia Dumnezeu Și-a pus pecetea aprobării Sale prin faptul că a inclus-o în biblioteca divină.“¹

Farmecul și frumusețea cărții sunt eloc-

vent ilustrate prin incidentul în care a fost implicat Benjamin Franklin, renumitul om de stat și inventator american. Când a slujit la curtea franceză, i-a auzit pe unii aristocrați „persiflând“ Biblia ca pe o carte nedemnă de a fi citită, lipsită de stil și așa mai departe. Deși el însuși nu era credincios, tineretea sa pe care a petrecut-o în coloniile americane l-a familiarizat cu măiestria Bibliiei ca operă literară. Prin urmare, Franklin s-a decis să le joace francezilor o festă. Drept care a redactat într-un scris de mână foarte îngrijit, cartea Rut, *înlocuind toate numele proprii cu apelative franceze*. Apoi a citit manuscrisul în fața elitei literare a Franței. Cu toții au remarcat eleganța și simplitatea stilului acestei mișcătoare povestiri.

„*Charmant!* Dar unde ați găsit acest giuvaier de literatură, Monsieur Franklin?”

„E un fragment din Cartea pe care o disprețuiți atât de mult“, a răspuns Benjamin Franklin – „*la sainte Bible!*“ Nu puțini dintre iluștrii oameni de literă ai Franței au fost nevoiți să roșească în seara aceea la Paris, cum ar trebui să se întâmple și în propria noastră cultură de un grav analfabetism în ce privește cunoașterea Cuvântului lui Dumnezeu.

II. Paternitatea

Conform tradiției ebraice, Samuel este autorul cărții Rut, deși nicăieri în cuprinsul

ei nu este precizat autorul. Întrucât se încheie cu David, autorul nu ar fi putut s-o redacteze înainte de acest timp. E posibil ca Samuel, care l-a uns pe David ca rege, să fi pus la dispoziție această carte pentru a prezenta spița noului monarh.

III. Data

Întrucât numele lui David apare la 4:17, 22 drept punctul culminant spre care converge istoria lui Rut, este probabil ca ea să fi fost scrisă în timpul sau curând după domnia sa (c. 1011-970 î.Cr.), sau cel puțin după ce Samuel l-a uns ca rege.

Jensen scrie:

A fost redactată probabil înainte de Solomon, succesorul lui David la tronul Israelului, deoarece autorul ar fi inclus numele lui Solomon în genealogie. Prin urmare autorul a fost un contemporan al lui David.²

Dar unii au preferat să-i atribuie o dată mai târzie, în parte pentru că autorul a simțit nevoia de a explica datina scoaterii

sandalei din picior la încheierea unei tranzacții de afaceri (4:7). Asta sugerează că a trecut o bucată de timp de la data când se practica acest obicei și până la redactarea cărții Rut.

IV. Fondul și tema cărții

Evenimentele prezentate în cartea Rut au avut loc în timpul Judecătorilor (1:1). Deși cea mai mare parte din națiunea Israel se depărtase de Domnul, exista o tânără neevreică, pe nume Rut, a cărei credință strălucea în toată splendoarea.

Cuvântul cheie al cărții este *a răscumpăra*. Un alt termen cheie este acela de *rudă* (*kinsman* în KJV și *relative* în NKJV), care apare de douăsprezece ori în cuprinsul cărții. Boaz este ruda răscumpărătoare care răscumpără pământul ce aparținuse cândva lui Elimelec și-i crește odrasla pentru a nu i se șterge numele. El este un tip al lui Cristos, Adevărata Rudă Răscumpărătoare. Rut, moabita, întruchipează biserica, mireasa lui Cristos, răscumpărată prin minunatul Său har.

SCHIȚA

- I. LOCUIREA ÎN MOAB (1:1-5)
- II. ÎNTOARCEREA LA BETLEEM (1:6-22)
- III. RUT PE OGOARELE LUI BOAZ (Cap. 2)
- IV. RUDA RĂSCUMPĂRĂTOARE A LUI RUT (Cap. 3)
- V. RĂSCUMPĂRAREA DE CĂTRE BOAZ (4:1-12)
- VI. GENEALOGIA REGALĂ A LUI DAVID URMĂRITĂ PÂNĂ LA OBED (4:13-22)

COMENTARIU

I. LOCUIREA ÎN MOAB (1:1-5)

1:1, 2 Încă din primele cuvinte ale cărții facem cunoștință cu o familie de evrei care a părăsit **Betleemul** (*casa pâinii*) din **Iuda** (*laudă*) din cauza foamei, stabilindu-se la sud-est de Marea Moartă. Părinții erau **Elimelec** (*Dumnezeul meu este Rege*) și **Naomi** (*plăcuta mea*). Fiii se numeau **Mahlon** (*bolnăvicios*) și **Chilion** (*tânjire*). Ar fi fost mai bine să rămână în țara lor, încrezându-se

în Dumnezeu, decât să emigreze în **Moab**. *Efrata* (rădăcina **efraimitilor**), denumirea străveche a **Betleemului**, înseamnă *rodnicie*.

Timpul **judecătorilor** a fost caracterizat prin declin moral. Prin urmare, nu ar trebui să surprindă faptul că țara este afectată de **foamete**, pe care Dumnezeu a promis că o va trimite ca disciplinare pentru neascultare. **Elimelec** nu trebuia să părăsească Țara Promisă, și în nici un caz nu trebuia să se stabilească în **Moab**. Oare nu citise nici-

odată textul de la Deuteronom 23:3-6? De ce nu s-a stabilit pe teritoriile fraților săi, la est de râul Iordan? Și astfel și-a condus familia din țara celor vii într-un loc al morții și nerodniciei (nici **Mahlon**, nici **Chilion** nu au avut copii).

1:3-5 După moartea lui Elimelec, fiii lui și-au luat neveste moabite. **Mahlon** s-a căsătorit cu **Rut** (4:10) iar **Chilion** s-a căsătorit cu **Orpa**. Deși moabiții nu sunt menționați concret pe lista popoarelor cu care israeliții nu aveau voie să se încuscrească, reiese clar din referințele ulterioare că și la ei se referea interdicția (Ezra 9.1, 2; Ne. 13:23-25). Legea prevedea de asemenea că moabiții nu aveau voie să intre în adunarea Domnului până la a zecea generație (Deut. 23:3). În cazul lui Rut, a intervenit harul, permițându-i, cum vom vedea, descendentului său, David, să devină regele Israelului.

După zece ani, Mahlon și Chilion au murit, lăsând-o pe Naomi cu două nurori străine, Orpa și Rut.

II. ÎNTOARCEREA LA BETLEEM (1:6-22)

1:6-15 Naomi s-a hotărât să revină în Iuda, când a auzit că acolo se găseau alimente din belșug. Cele două nurori ale sale au pornit înapoi împreună cu ea, dar Naomi le-a îndemnat să se ducă înapoi la casele lor în Moab, amintindu-le că nu mai are fii pe care să-i ofere ca soți. În acest context, Orpa și-a sărutat soacra și a revenit în familia ei.

Observați atitudinile diferite ale fiecăreia din cele trei văduve: **Naomi** a fost o văduvă *întristată*, deposedată de bucuriile pământești ale soțului și familiei, în urma judecății divine. **Orpa**, după ce a luat aminte la cuvintele soacrei sale, s-a dovedit a fi o văduvă *care pleacă*, alegând calea cea mai comodă și mai facilă. Dar **Rut** a fost o văduvă *care s-a ținut cu tot dinadinsul* de Naomi, în pofida descurajărilor acesteia. Când Rut a optat în favoarea unei vieți noi alături de Naomi, ea și-a dat seama că nu va fi ușor, că o aștepta multă trudă și sărăcie, întrucât amândouă trebuiau să se întrețină singure, neavând nici

un bărbat în casă. Apoi o aștepta despărțirea de casa părintească și de cei dragi.

1:16, 17 Dar **Rut** pur și simplu nu putea să se despartă de Naomi. În cadrul uneia din cele mai nobile declarații făcute de o persoană neevreică din tot Vechiul Testament, ea a demonstrat atașamentul ei deplin față de Naomi, alegând destinația ei, locuința ei, poporul ei, Dumnezeul ei și chiar locul ei de îngropăciune.

1:18-22 Printr-o coincidență divină Naomi și Rut au sosit în Betleem la începutul seceratului orzului, respectiv sezonul roadelor dintâi (care întruchiează Învieirea lui Cristos). Toată cetatea s-a pus în mișcare, dorind s-o revadă pe Naomi și să-i ureze bun venit, pomenindu-i numele.

Ea le-a spus însă: „Nu-mi mai ziceți Naomi (*Plăcută*), ci ziceți-mi Mara (*Amărăciune*), căci Cel Atotputernic m-a umplut de amărăciune.“ Ea plecase de acasă plină (având și soț, și fii) dar Domnul a adus-o înapoi lipsită (adică și văduvă, și fără copii). Tot așa e și cu noi: ne putem depărta de Domnul, apucând-o pe căile păcatului, dar Domnul ne va aduce înapoi goi, și, de obicei, în urma unei serioase disciplinări.

III. RUT PE OGOARELE LUI BOAZ (cap. 2)

2:1-3 Potrivit prevederilor legii, israeliții nu aveau voie să culeagă toate spicele când secerau, ci trebuiau să lase în urmă câteva spice pe care să le culeagă cei nevoiași, străinii, orfanii și văduvele (Lev. 19:9; 23:22; Deut. 24:19).

Rut s-a decis să profite de aceste prevederi, ducându-se pe ogoarele de orz ca să culeagă spicele rămase în urma secerătorilor. Nu întâmplarea sau norocul a făcut ca ea să ajungă tocmai pe ogorul lui Boaz (care înseamnă *în el e tărie*, o rudă bogată a soțului ei decedat), ci Dumnezeu a aranjat astfel lucrurile.

2:4-12 Când a sosit Boaz de la Betleem, a întreat cine este tânăra care culegea spice pe terenul său. Aflând că este nora lui Naomi, el a invitat-o cu amabilitate să continue să culeagă spice pe ogoarele sale și să bea din apa rezervată argaților săi. Elogiind-o pentru pasul loial și altruist pe care

I-a făcut, Boaz a încheiat rostind o rugăciune pentru ea: „Domnul să-ți răsplătească ce ai făcut și plata să-ți fie deplină din partea Domnului, Dumnezeului lui Israel, sub ale cărui aripi ai venit să te adăpostești!” Leon Morris comentează:

La timpul nimerit, rugăciunea aceasta și-a primit răspunsul, tocmai prin cel care a rostit-o. El recunoaște aspectul religios al adopției de către Rut a noii țări, spunând că ea *a venit să se încreadă* (AV) sub aripile lui Iehova. Se face astfel o comparație cu un pui plâpând ce-și caută adăpost sub aripile păsării mamă. Este o imagine cât se poate de plastică a încrederii și siguranței....³

Ea s-a mirat că Boaz, un evreu, a dat dovadă de atâta mărinimie față de o persoană din afara poporului său. Dar gestul lui Boaz era, desigur, motivat de ceea ce aflase despre bunătatea lui Rut față de Naomi și despre felul în care se convertise la credința ebraică.

2:13-16 A fost atât de impresionat de ea încât a invitat-o să ia masa cu lucrătorii săi și i-a instruit pe culegători să lase înadins mai multe spice în urmă pentru ca ea să le poată culege.

2:17 La sfârșitul zilei, ea a treierat ceea ce culesese și a constatat că are cam o eță de orz, ceea ce însemnat o cantitate apreciabilă. Așa trebuie să procedăm și noi în studierea Cuvântului, respectiv să ne însușim adevărurile de mare preț descoperite în el, punându-le în practică.

În Boaz vedem ilustrate multe din calitățile excelente ale lui Cristos. Boaz era un om foarte bogat (v. 1). Totodată avea toată compasiunea pentru străin, pentru cel care nu avea nici un drept să beneficieze de favorurile sale (v. 8, 9). El știa totul despre Rut înainte de a o fi cunoscut (v. 11), după cum Domnul cunoaște totul cu privire la noi, chiar înainte de a ajunge să-L cunoaștem noi. El a servit-o pe Rut cu toată gingășia, toate nevoile ei fiind împlinite (v. 14). I-a acordat protecție și prosperitate în viitor (v. 15, 16). În aceste gesturi de har vedem o anticipare a îndurărilor ce avea să ni le descopere Ruda noastră Răscumpărătoare.

2:18-23 Când Rut a adus acasă grăunțele și i-a povestit lui Naomi tot ce s-a întâmplat, această evreică înaintată în vârstă și înțeleaptă a știut că programul Domnului se desfășoară în bune condiții. Știa că Boaz este o rudă apropiată a soțului ei decedat și și-a dat seama că Domnul avea să lucreze minunat pentru Rut și pentru ea. Prin urmare, a încurajat-o pe Rut să continue să culegă spice pe ogorul lui Boaz.

Sfatul dat de Naomi lui Rut ca aceasta să rămână pe terenurile lui Boaz a fost chibzuit. De vreme ce acesta s-a arătat plin de îndurare față de Rut, cum și-ar putea ea permite să-l insulte sau să-i nesocotească protecția ce i-o acorda ducându-se pe ogorul altuia?! Tot așa și noi ar trebui să nu ne îndepărtăm de promisiunile pe care ni le-a făcut Domnul că se va îngriji de nevoile noastre și ne va apăra, printr-o rătăcire pe terenurile plăcerilor lumii acesteia.

IV. RUDA RĂSCUMPĂRĂTOARE A LUI RUT (cap. 3)

3:1-5 Naomi dorea din tot sufletul ca Rut să aibă parte de siguranță—adică să găsească un soț și să-și întemeieze un cămin. Prin urmare, a renunțat la propria ei cerință de a se putea recăsători și obține proprietate, sfătuind-o, în schimb, pe Rut să se ducă într-o noapte la aria lui Boaz, când acesta va treiera orzul.

Nefăcând parte din poporul Israel, lui Rut a trebuit să i se descrie amănunțit cum trebuie să abordeze, potrivit tradiției, ruda ei, cerându-i protecția și căsnicia levirată (*Daily Notes of the Scripture Union*).

3:6, 7 Așadar, după ce Boaz și-a terminat lucrul, a mâncat și s-a retras să se odihnească, Rut s-a așezat la picioarele lui, sub un colț al păturii sale. Pentru noi cei de azi, acest lucru ni s-ar părea foarte ciudat, dar pe vremea aceea era un fapt cu totul legitim (vezi Ez. 16:8), neexistând nici un rău în asta, nimic care să sugereze vreo faptă rea.

3:8-11 Trezindu-se pe la miezul nopții.

Boaz a descoperit-o pe Rut la picioarele sale. Depart de a o certa, el a binecuvântat-o, după ce ea i-a cerut să exercite rolul de rudă răscumpărătoare. Termenul *aripi* de la 2:12 este pluralul aceluiași cuvânt tradus aici prin „aripă”. Boaz o lăudase pe Rut pentru că a căutat refugiu la Iehova. Prin urmare, cum ar fi putut să refuze el să-i acorde refugiul pe care i-l solicita ea în virtutea legilor lui Iehova? În plus, era o femeie virtuoaasă, una din acelea al cărei preț îl întrece cu mult pe cel al giuvaierelor (Pro. 32:10). El a eiogiat-o pentru loialitatea ei, spunând că bunătatea din urmă de care a dat dovadă (adică devotamentul manifestat față de el) o întrece chiar pe cea dintâi (adică faptul că și-a lăsat casa și familia, rămânând alături de Naomi).

Legea lui Moise cerea ca atunci când un om murea fără copii, o rudă apropiată să se căsătorească cu văduva (Deut. 25:5-10), perpetuând astfel numele familiei și împiedicând înstrăinarea pământului acelei familii. Era cu atât mai importantă în cazul unui om care murea fără să fi avut un fiu ca cineva să se căsătorească cu văduva lui, pentru ca să se nască un fiu care să asigure perpetuarea numelui.

Dar, cum știm, Rut a rămas văduvă, fără copii. Întrucât Boaz era rudă cu Elimelec, el era eligibil de a exercita rolul de rudă răscumpărătoare care s-o ia de soție pe Rut. De fapt, era nu doar eligibil, ci și dornic s-o facă.

3:12, 13 Dar exista un impediment de natură juridică: Exista un alt om cu un grad de rudenie mai apropiat decât al său, care era îndreptățit să exercite dreptul de a se căsători cu Rut înaintea sa. Dacă se dovedea că această rudă mai apropiată nu este dispusă să exercite rolul de rudă răscumpărătoare, Boaz putea îndeplini acest rol. Chestiunea avea să fie rezolvată a doua zi dimineața.

3:14-18 Rut a rămas la picioarele lui până către zorii zilei. Boaz i-a umplut manta cu șase măsurii (efe) de orz. Acest gest a avut darul de a o asigura pe Rut de dragostea lui profundă, demonstrându-i lui Naomi că va împlini fără preget tot ce trebuia făcut.

Rut era o femeie cu un caracter nobil,

fiind implicit demnă de bunătatea arătată ei de Boaz. Dar noi suntem păcătoși netrebniți. Și totuși Domnul și-a întins aripile deasupra noastră, primindu-ne așa cum eram. Ne-a încărcat de daruri ale Sale, încurajându-ne cu promisiunea că va reveni și va da curs căsătoriei. Mântuirea noastră este încheiată, fiind o lucrare isprăvită. Dar gustarea din binecuvântarea deplină a unirii noastre cu El este un eveniment pe care continuăm să-l așteptăm, tânjind de dor după clipa revenirii Mirelui iubit.

Când Naomi a aflat tot ce s-a întâmplat, i-a spus lui Rut să stea liniștită și să aștepte desăvârșirea acestei complexe succesiuni de evenimente.

De multe ori aceasta este partea cea mai grea a credinței—când nu mai e nimic de întreprins, când nu mai rămâne nimic de făcut decât să aștepti în răbdare până când Dumnezeu va lucra după voia Sa cea bună și desăvârșită. În momente ca acestea ne împresoară îndoiala și se strecoară neliniștea (*Daily Notes of the Scripture Union*).

V. RĂSCUMPĂRAREA DE CĂTRE BOAZ (4:1-12)

4.1-6 Dimineața, Boaz s-a suit la poarta cetății, unde stăteau bătrânii și unde se rezolvau chestiunile de ordin juridic. S-a întâmplat (deși aceasta nu e o întâmplare, ci o coincidență prestabilită divin) ca ruda apropiată să treacă pe acolo chiar în acel moment. Adresându-i-se cu apelativul „prietene”⁴⁴ și rugându-l să stea puțin, Boaz s-a adresat celor zece bătrâni, spunându-le povestea lui Naomi și Rut. Apoi i-a dat rudei apropiate șansa de a răscumpăra terenul ce aparținea lui Elimelec, care fusese probabil între timp ipotecat, când Elimelec se strămutase în Moab. Până în acest punct ruda al cărei nume nu este precizat fusese dispusă. Dar când Boaz i-a spus omului că oricine va cumpăra pământul va trebui în același timp s-o ia în căsătorie pe moabita Rut, el a bătut în retragere, explicând că o atare acțiune i-ar strica moștenirea.

El ar fi fost nevoit să consacre timp și energii, având grijă de proprietatea lui Rut, existând astfel posibilitatea să-și fi neglijat propria sa avere. În plus, pământul acesta ar fi ajuns, în final, în mâna moștenitorilor lui Rut, nu în a lui.⁵

Comentând pe margine omisiunii numelui rudei mai apropiate a lui Rut, Matthew Poole scrie:

Negreșit Boaz știa cum îl cheamă pe acesta și i s-a adresat pe acest nume. Dar autorul sacru omite acest nume, în parte și pentru faptul că nu a fost necesar ca numele să fie cunoscut cititorilor. Dar în primul rând l-a omis în semn de dispreț, ca o pedeapsă dreaptă pentru cel ce, nefiind dispus să perpetueze numele fratelui său, era în pericol de a și-l pierde pe al său.⁶

Această rudă mai apropiată este considerată de mulți ca fiind o întruchipare a legii. Zece martori (cele zece porunci) confirmă incapacitatea sa de a-l răscumpăra pe păcătos. „Legea nu poate să-i răscumpere pe cei pe care îi condamnă, deoarece asta ar contraveni propriului său scop.”⁷ Legea nu putea răscumpăra deoarece era prea slabă, din pricina cărnii (Ro. 8:3).

Refuzul rudei mai apropiate de a exercita dreptul de răscumpărare l-a eliberat astfel pe Boaz, care, ocupând locul imediat următor în această ierarhie, putea acum să se însoare cu Rut.

4:7, 8 În zilele acelea, toate tranzacțiile privitoare la răscumpărare sau schimb de bunuri se confirmau prin scoaterea de către una din părți a sandalei și înmânarea ei celeilalte părți. De fapt legea prevedea ca văduva să scoată sandala rudei care refuza să efectueze răscumpărarea și s-o scuipe în obraz (Deut. 25:9). În acest caz, ruda mai apropiată nu trebuia decât să ia sandala și s-o dea lui Boaz.

4:9-12 De îndată ce Boaz a primit sandala, a anunțat că va cumpăra proprietatea lui Elimelec și o va lua în căsătorie pe moabita Rut. Cei care au asistat la această tranzacție l-au binecuvântat pe Boaz, dorindu-i ca urmașii să fie la fel de numeroși ca cei ai Rahelei și Leii. Menționarea lui Perez, odrasla lui Tamar și Iuda, trece cu vederea aspectele sordide ale acelei

istorii, concentrându-se asupra faptului că și acesta a constituit un caz de căsătorie levitată, între un israelit și o străină.

VI. GENEALOGIA REGALĂ A LUI DAVID URMĂRITĂ PÂNĂ LA OBED (4:13-22)

4:13-16 Boaz s-a căsătorit cu Rut, care i-a născut un fiu pe nume Obed (*slujitor*). Naomi a preluat copilul ca și când ar fi fost al ei, asumându-și rolul de bonă și îngrijindu-l.

4:17-22 Obed a devenit ulterior strămoșul lui Iese (Isai), tatăl lui David. Astfel cartea Rut se încheie cu o scurtă genealogie a lui David (*preaiubit*) care urma să se înscrie în genealogia globală, a marelui Fiu al lui David, Domnul Isus Cristos (Mat. 1). Această genealogie nu se vrea a fi completă. Salmon a trăit la începutul perioadei judecătorilor iar David nu s-a născut decât la începutul perioadei regilor, între cele două coordonate existând un interval de aproape 400 de ani. Totodată unele nume sunt intenționat omise din genealogiile biblice.

Cu această succintă genealogie, care se încheie cu David, cititorul este pregătit pentru a trece la următoarea secțiune, a monarhiei, abordând cărțile care vin la rând în ordinea Bibliei: 1 și 2 Samuel.

NOTE FINALE

¹(Intro) J. Vernon McGee, *Ruth and Esther: Women of Faith*, p. 15.

²(Intro) Irving L. Jensen, *Judges/Ruth*, p. 80.

³(2:4-12) Leon Morris (cu Arthur E. Cundall), *Judges and Ruth*, pp. 276, 277.

⁴(4:1-6) Textul ebraic din acest verset prezintă particularități interesante, în sensul că, în loc să-l pomenească pe nume, îi spune *cutare și cutare (peloni almoni, text marginal NKJV)*.

⁵(4:1-6) Nu se cunoaște sursa.

⁶(4:1-6) Matthew Poole, *Matthew Poole's Commentary on the Holy Bible*, p. 511.

⁷(4:1-6) Nu se cunoaște sursa.

BIBLIOGRAFIE

Pentru bibliografia cărții Rut consultați cartea Judecători.